

N:o 26.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående tillstånd för apotekaren F. Lillja att tillbyta sig ett område af länsmansbostället Vara Stommen n:o 9 i Vara socken och Skaraborgs län; gifven Stockholms slott den 20 december 1894.

Uti en till Kongl. Maj:t i februari månad år 1892 ingifven skrift anhöll apotekaren i Vara Frithiof Lillja om nådigt tillstånd att af de till länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vara Stommen n:o 9 i Vara socken och Barne härad af Skaraborgs län hörande egor, hvarest det inom Vara stationssamhälle befintliga apotek vore förlagdt, få tillbyta sig så stort område, som efter vederbörlig värdering kunde anses motsvara den jord om 2,85 hektar, som sökanden för sådant ändamål förvärfvat sig från $\frac{1}{8}$ mantal af skattehemmanet 1 mantal Vara Anders Torstensgården n:o 2 i samma socken. Till stöd för ansökningen anfördes hufvudsakligen att, efter det den af sökanden vid hans tillträde till apoteket i Vara år 1879 förhyrda apotekslokalen nedbrunnit vid eldsvåda, som år 1887 öfvergick en del af stationssamhället, sökanden, i anledning häraf och då annan lämplig plats icke funnits att tillgå, sistnämnda år låtit med vederbörande indelningshafvares medgifvande uppföra ny apotekslokal å den i nordvestligaste hörnet af länsmansboställets egoområde befintliga plats, der apoteket fortfarande vore beläget; att, då det sedermera visat sig att de derstädes för apotekets behof anordnade källare under regnig väderlek besvärades af vatten, hvilken olägenhet icke kunde på annat sätt afhjelpas än genom en grundlig utdikning af den österut belägna marken, det för sökanden vore af stor

vigt att erhålla fri dispositions- och eganderätt till ej mindre sjelfva byggnadsplatsen än äfven den omgifvande marken; samt att berörda del af bostället, hvilken i den af Kongl. Maj:t den 23 juli 1886 fastställda byggnadsplan för Vara stationssamhälle upptoges såsom dels parkanläggning med två åbyggnader och dels en större fri allmän plats jemte omgifvande utvidgade gator, vore genom en i sydvestlig och nordostlig riktning gående allmän landsväg eller gata och åtskilliga öster derom befintliga, till största delen redan bebygda tomter helt och hållet afskild från boställets öfriga egor samt utan vidare olägenhet kunde derifrån upplätas, helst ifrågakomna område sedan år 1884, då boställets förut derstädes uppförda åbyggnader flyttats till annan, mera centralt liggande plats, icke på något sätt ingått i boställets jordbruk, under det att deremot den till utbyte erbjudna jorden å Anders Torstensgården vore belägen nära intill boställets nuvarande åbyggnader samt utgjordes af häfdad åkerjord, som endast genom ett åkerdike skildes från boställets lika beskaffade egor.

Öfver denna ansökning afgaf Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län, till följd af nådig remiss, den 20 augusti 1892 underdånigt utlåtande och öfverlemnade dervid tillika underdåniga yttranden af kronofogden och häradsskrifvaren i orten samt af vederbörande domänintendent.

Uti det af kronofogden afgifna yttrandet, hvilket åtföljdes af en utaf nuvarande förste landtmätaren A. F. Hjorth år 1892 upprättad så kallad situationskarta med beskrifning öfver så väl det af sökanden erbjudna, å nämnda karta under egofigurerna n:is 1—29 upptagna jordområde af 2,85 hektar som ock den till utbyte häremot föreslagna, länsmansbostället tillhörande jord om 2 hektar 3,80 ar, å samma karta betecknad med egofigurerna n:is 30—37, erinrades, bland annat, derom att inom Vara stationssamhälle, hvilket, jemlikt nådiga brefven den 26 oktober och den 9 november 1883 angående tillämpning derstädes af ordningsstadgan, byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer äfvensom helsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad, omfattade $\frac{1}{4}$ mantal af skattehemmanet Vara Nils Ers- eller Anders Persgården n:o 3, $\frac{1}{4}$ mantal af skattehemmanet Vara Assarsgården n:o 5 och länsmansbostället Vara Stommen, redan förut genom kammarkollegii den 22 oktober 1866 meddelade utslag från nämnda boställe på 50 ar upplåtits 2 tunnland jord för att af enskilda till byggnadstomter användas, och att af den till utbyte ifrågasatta delen af länsmansboställets mark egofigurerna n:is 30 och 31 om tillsammans 29,30 ar utgjordes af sådana genom berörda upplåtelse tillkomna tomtplatser.

I sitt berörda underdåniga yttrande åberopade domänintendenten en utaf honom med biträde af gode män, enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förordnande, den 9 juli 1892 verkställd värdering å områdena i fråga, dervid den länsmansbostället tillhörande jorden, sedan egofigurerna n:is 30 och 31, hvilka ansetts icke böra eller kunna i bytet ingå, frånräknats, efter beräkning af 30 kronor för ar, uppskattats till 5,235 kronor samt den å $\frac{1}{8}$ mantal Vara Anders Torstensgården erbjudna jorden om 2,85 hektar åsatts ett värde af 800 kronor per hektar eller 2,280 kronor, hvilket understeg det pris, som af egaren därför betalats. Med afseende härå och då det hvarken för kronan eller bostället vore förenadt med någon fördel att behålla mindre styckade bitar af den genom landsvägen från boställets öfriga egor afskilda del, hvarom i ärendet vore fråga, föreslog domänintendenten för sin del att hela det derstädes befintliga jordområdet af 1 hektar 74,50 ar, motsvarande egofigurerna n:is 32—37, måtte få mot en mellangift af 2,955 kronor utbytas mot nyssnämnda areal å Anders Torstensgården, under vilkor att sistnämnda område af sökanden lemnades gravationsfritt och att alla med bytet förenade omkostnader af honom bestredes.

Sedan sökanden förklarar sig icke hafva något att erinra emot den af domänintendenten gjorda värderingen, blef domänintendentens förslag af Kongl. Maj:ts befallningshafvande uti ofvanberörda utlåtande af den 20 augusti 1892 till nådigt bifall förordadt, dervid Kongl. Maj:ts befallningshafvande tillika hemstälde att den föreslagna mellangiften, 2,955 kronor, skulle till statsverket öfverlemnas samt ett belopp motsvarande fem procent å denna summa uppföras i länets stat för att årligen tillhandahållas länsmannen i Barne härad, intilless i sammanhang med förnyad uppskattning af boställets afkastning kunde blifva annorlunda bestämdt.

Till följd af härefter erhållen nådig remiss, afgåfvo kammarkollegium och statskontoret den 27 januari 1893 underdånigt utlåtande, deruti embetsverken, på grund af hvad i ärendet förekommit och då det äskade bytet syntes komma att lända bostället till fördel, hemstälde dels att den gjorda ansökningen måtte på det sätt bifallas, att sökanden lemnades nådigt tillstånd att mot erläggande af en kontant mellangift af 2,955 kronor utbyta det honom tillhöriga, å ofvan oförmälda karta under n:is 1—29 upptagna jordområde om 2 hektar 85 ar af $\frac{1}{8}$ mantal af skattehemmanet 1 mantal Vara Anders Torstensgården n:o 2 emot den å samma karta med n:is 32—37 betecknade jord om 1 hektar 74,50 ar, som tillhörde länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vara Stommen n:o 9, under vilkor i öfrigt att förstnämnda område

lemnades fritt från in-teckning och att alla med bytet förenade kostnader bestredes af sökanden, dels ock att Kongl. Maj:t, beträffande berörda mellangift, täcktes i nåder förordna: att det angifna beloppet, 2,955 kronor, skulle till statskontoret inlevereras för att såsom extra uppbörd ingå bland statsverkets inkomster; att ränta efter fem procent å samma belopp skulle till innehafvaren af ifrågavarande boställe, länsman-
mannen A. Ryman eller hans rättsinnehafvare utgå från den dag, beloppet i statens kassa influtit, intilldess bostället af dem asträddes eller dessförinnan kunde i sammanhang med ny uppskattning af bostället blifva annorlunda bestämdt; att omförmälda årliga ränta skulle utanordnas under titel »förskott att anmälas hos Riksdagen till ersättande»; samt att, derest samma ränta fortfarande utginge vid Rymans afgang från länsmanstjensten, den då i staten beräknade afkastningen af bostället borde minskas och den kontanta lönen ökas med ett den årliga räntan motsvarande belopp, intilldess härom vid ny uppskattning af bostället kunde komma att på annat sätt förordnas.

Vid detta ärendes underdåniga föredragning den 24 mars 1893 fann Kongl. Maj:t ansökningen icke till vidare åtgärd föranleda.

Apotekaren Lillja har nu uti en den 16 november 1893 till Kongl. Maj:t ingifven skrift i underdånighet förnyat sin ansökning om tillstånd att få utbyta ifrågavarande jordområden. Sökanden har dervid anfört, hurusom apotekets källare fortfarande vid regnig väderlek vore besvärade af inträngande vatten, hvilket förhållande ock blifvit ånyo anmärkt vid en apoteksvisitation, som medicinalstyrelsen under år 1893 låtit förrätta. Då berörda olägenhet endast genom utdikning kunde afhjelpas, vore det för sökanden angeläget att det ifrågasatta egoutbytet komme till stånd; och har indelningshafvaren, länsman-
mannen Ryman uti en vid ansökningen fogad skrift härtill förordat bifall. Härj-
jemte har sökanden företett, förutom ofvanberörda af bemälde Hjorth år 1892 upprättade situationskarta jemte beskrifning med tillägg af den 14 november 1893, en af samme landtmätare, på sökandens anmodan, den 31 oktober sistnämnda år verkställd utredning rörande jord- och tomtvärdena inom Vara stationssamhälle. Enligt denna utredning, hvars tillförlitlighet blifvit af kronofogden och häradsskrifvaren i orten samt ordföranden i Vara sockens kommunalnämnd vitsordad, har det af domänintendenten och gode männen vid värderingen den 9 juli 1892 föreslagna pris af 30 kronor per år för den länsmansbostället tillhöriga jorden befunnits lämpligt, men ansetts möjligen kunna höjas till 33 kronor, hvilket pris vore det högsta, som med afseende å jordens naturliga beskaffenhet syntes bära skäligen ifrågakomma; och har sökan-

den erbjudit sig att erlægga en efter sistnämnda värde beräknad mellangift.

Uti häröfver den 2 december 1893 afgifvet underdånigt utlåtande har Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län anført att de skäl, som föranledt Kongl. Maj:ts befallningshafvande att tillstyrka bifall till den förra ansökningen, syntes fortfarande ega giltighet; och då sökanden nu ytterligare anført behjertansvärda omständigheter samt åvägabragt än fullständigare utredning rörande tomtvärdet inom Vara köping, hvaraf inhemtades att den förut erbjudna mellangiften borde anses tillräcklig, kunde Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke annat än förorda bifall till den nu gjorda ansökningen, på sätt Kongl. Maj:ts befallningshafvande uti sitt förenämnda underdåniga utlåtande den 20 augusti 1892 föreslagit. Skulle emellertid värdet å nu ifrågakomna del af länsmansbostället anses riktigare böra beräknas efter det alternativt ifrågasatta priset af 33 kronor för hvarje ar, syntes mellangiften i enlighet härmed böra höjas till 3,478 kronor 50 öre.

Slutligen hafva kammarkollegium och statskontoret den 20 juli innevarande år i ärendet afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och dervid, under åberopande af sitt den 27 januari 1893 öfver den förut gjorda ansökningen afgifna underdåniga utlåtande, hemställt dels att det sökta jordutbytet måtte få ega rum på de af embetsverken då föreslagna villkor med den förändring allenast, att mellangiften höjdes till 3,478 kronor 50 öre, dels ock att Kongl. Maj:t beträffande berörda mellangift täcktes i nåder meddela de föreskrifter, hvarom embetsverken i samma underdåniga utlåtande gjort framställning.

Då, med afseende å den utredning, som numera förebragts rörande värdet af de områden, som skulle i det ifrågasatta bytet ingå, detta byte synes vara för staten fördelaktigt, vill Kongl. Maj:t, under åberopande af bifogade statsrådsprotokoll öfver civilärenden för denna dag, härmed föreslå Riksdagen medgifva

att apotekaren i Vara F. Lillja må mot erläggande af en kontant mellangift af 3,478 kronor 50 öre, hvilken bör till statskontoret inlevereras för att såsom extra uppbörd ingå bland statsverkets inkomster, utbyta det honom tillhöriga, å ofvan omnämnda, af numera förste landtmätaren A. F. Hjorth år 1892 upprättade karta med n:is 1—29 betecknade jordområde om 2 hektar 85 ar af $\frac{1}{3}$ mantal af skattehemmanet 1 mantal Vara Anders Torstengården n:o 2 i Vara socken och Barne härad af Skaraborgs län emot den å samma karta med n:is 32—37 betecknade jord om 1 hektar 74,50 ar, som tillhör länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vara Stommen n:o 9 i samma socken, under villkor att först-

nämnda område lemnas fritt från inteckning och att alla med bytet förenade kostnader af Lillja bestridas;

viljande Kongl. Maj:t, derest denna framställning af Riksdagen bifalles, meddela deraf föranledda bestämmelser i det syfte kammarkollegium och statskontoret föreslagit.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

V. L. Groll.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 20
december 1894.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON och
WERSÅLL.

Departementschefen statsrådet Groll anmälde vidare:

8:o)

En till Kongl. Maj:t den 16 november 1893 ingifven skrift, deruti, sedan apotekaren i Vara Frithiof Lillja uti en i februari månad år 1892 ingifven skrift anhållit om nådigt tillstånd att af de till länsmansbostället $\frac{1}{2}$ mantal Vara Stommen n:o 9 i Vara socken och Barne härad af Skaraborgs län hörande egor, hvarest det inom Vara stationssamhälle befintliga apotek vore förlagdt, få tillbyta sig så stort område, som efter vederbörlig värdering kunde anses motsvara den jord om 2,85 hektar, som sökanden för sådant ändamål förvärfvat sig från $\frac{1}{8}$ mantal

af skattehemmanet 1 mantal Vara Anders Torstensgården n:o 2 i samma socken, men Kongl. Maj:t, efter vederbörandes hörande, den 24 mars 1893 funnit berörda ansökning icke till vidare åtgärd föranleda, Lillja gjort förnyad ansökning i oförmälda syfte;

i anledning af hvilken ansökning Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Skaraborgs län, till följd af nådig remiss, den 2 december 1893 afgifvit underdånigt utlåtande, hvarefter kammarkollegium och statskontoret den 20 sistlidne juli sig yttrat.

Sedan departementschefen uppläst ett inom civildepartementet uppgjordt förslag till proposition till Riksdagen i ämnet, behagade, uppå Statsrådets tillstyrkan,

Hans Maj:t Konungen, med gillande af samma förslag, förordna, att i enlighet dermed nådig proposition skulle till Riksdagen aflåtas, så lydande som bilagan litt. D. till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo
Paul Strandberg.